

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOVELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Stev. 30.

Novo mesto, 16. septembra 1950

Izhaja tedensko

Spodbudnost vseh ljudi mora priti do izraza pri graditvenem sodelovanju ob reševanju vseh vprašanj našega življenja

Večisočevalna množica borcev Gubčeve brigade in njihovih prijateljev se je zbrala 3. septembra na Muhaberju pri Novem mestu, da proslavi obletnico ustanovitve Gubčeve brigade. Ljudstvo je prihajalo na proslavo peš, na okrašenih vozovih in s posebnimi vlaki, kajti dobro se še spominjajo juninskih Gubčevcev in njihovega dela za dobrobit delovnega ljudstva. Ljudstvo je z velikim navdušenjem sprejelo v svoji sredi ljubljene goste, med katerimi so bili tudi sekretar politbiroja CK KPS in predsednik vlade Miha Marinko, podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Jože Rus, podpredsednika vlade LRS dr. Marjan Brecelj in Ivan Maček ter ministri vlade LRS Viktor Avbelj, Jože Borštnar, Janez Vipotnik in Hevlj Modic, predsednik Zveze vojnih vojaških invalidov Slovenije France Krese — Coban ter začetniki Jugoslovenske armade in množičnih organizacij.

Tov. podpolkovnik Fran Kolar je začel zborovanje in imenu pripravljalnega odbora. Z enominutnim molkom je vsa množica počastila spomin padlih borcev Gubčeve brigade.

Tov. Vipotnik Janez je obširno govoril o slavnih borbah in zmagaah Gubčeve brigade od njene ustanovitve dne 3. septembra 1942 pa preko Suhe Krajine, Gorjancev, Dolenjske pa do osvobojene Ljubljane. Vse te velike napore in zmage pa so Gubčevci dosegli samo zato, ker jih je vodila naša preizkušena in borbeni Partija. Poleg vojaških akcij pa so Gubčevci vzgajali ljudstvo v globokem patriotizmu in utrjevali bratstvo in edinstvo med ljudstvom in vojsko.

Za njim je govoril sekretar Politbiroja CK KPS in predsednik vlade LRS Miha Marinko, ki je zborovalce najprej pozdravil, v imenu CK KPS in nato vlade pa je poudaril poseben pomen srečanja starih borcev, ki ob takih spominskih dneh pregledajo svoje vrste in se še bolj strnejo v borbi za izpolnjevanje svojih nalog. Dejal je:

»Ob takih prilikah je tudi prav, da kritično pregledamo naše sedanje delo in si prikličemo v zavest, da nas vodijo prav isti smotri kakor med vojno, ko smo prelivali zanje kri in toliko pretrpeli, tako da bi sleherni izmed nas čutili odgovornost za to, kako v našem svobodnem domu gospodari in upravlja.«

Nato je govoril o naših nalogah, posebno o nalogah množičnih organizacij ter borcev v naši ljudski oblasti in upravljanju gospodarskih nalog. Med drugim je dejal:

»Naši delovni ljudje, predvsem borce narodnoosvobodilne borbe se morajo za izpolnitve teh nalog trdneje organizirati, da bodo še naprej krepili pridobitev narodnoosvobodilne borbe, utrjevali ljudsko oblast in poglabljali državljansko zavest slehernega državljanja, da bo vsakdo razumel naše skupne interese, pravilno pojmoval ter ocenjeval delo in izpolnjevanje nalog posameznih tovarishev na odgovornih mestih. Hkrati pa naj se zavedajo, da je vsakogar največja državljanska dolžnost pomagati odpravljati slabosti, ki se kažejo. Ce bodo vsi delovni ljudje tako razumeli svoje dolžnosti, bomo z njihovim aktivnim sodelovanjem pri izpolnjevanju nalog in odpravljanju napak tudi v bodoče uspešno prebrodili vse težave. Ob takšnem načinu dela se bodo naši delovni ljudje seznavili s celoto, da ne bodo videli samo posameznosti, marveč bodo tudi spreviedeli, da izpolnjujemo glavne naloge našega petletnega plana, da vsepovsod, čeprav v težavnih razmerah, gradimo velike objekte naše petletke, da raste proizvodnja v tovarnah, da ustvarjamо pojoze za stalni dvig življenjskega standarda in da se naša neodvisnost stalno utr-

juje, kar je osnovni pogoj za hiter razvoj proizvajalnih možnosti. Zato pa mora biti vsaka opravičena kritika za nas vse spodbuda, ne glede na katerem koli mestu smo, da storimo vse za odpravo raznih pomanjkljivosti.«

Nato se je dotaknil dela ljudskih odborov in zborov volivcev, ki naj zagotove demokratičnost naše oblasti. Dejal je:

»Kjer ni stika z množicami, nastanejo težave, kajti v pisarnah ni mogoče vsega pravilno ukreniti. Naši delovni ljudje po tovarnah, v rudnikih, v prometu in drugje izpolnjujejo svoje obveznosti ter zavestno vlagajo vse sile za izpolnjevanje plana. Njihova visoka državljanska zavest se kaže tudi pri sedanjem vpisu ljudskega posojila, saj so delavci in nameščenci v prvih dneh dali mnogo več kakor drugi delovni ljudje. Prav ta-

ko dobršen del delovnih kmetov v redu izpoljuje svoje obveznosti in se jih pravilno zaveda. Inicijativnost vseh teh ljudi mora priti do izraza pri konstruktivnem sodelovanju ob reševanju vseh važnih vprašanj našega življenja. So pa primeri, zlasti med kmeti, da ne izpolnjujejo svojih obveznosti. Zaradi njih občutijo težave navadno prav tisti, ki svoje obveznosti najbolj izpolnjujejo. To so delavci v industriji. Zato je popoloma upravičena zahteva, da vsakdo svoje obveznosti v redu in pravočasno izpolni.

Nato je govoril tov. Marinko o naši zunanjji politiki ter obrazložil težave, ki jih imamo zaradi nesramne in lažne obreklijivosti informbirojskih držav s Sovjetsko zvezo na čelu, ki so nam odpovedale vse trgovinske pogodbe. Pokazal je na težkoče, ki jih moramo prebroditi prav zato, ker te države ne izpolnjujejo obveznosti napram naši državi. Med drugim je rekel:

»V tem se kažejo protiljudski nameni in interes velike sile, ki se je odpovedala osnovnemu načelu enakopravnosti, spoštovanju volje vsakega naroda, spoštovanju človeškega dostojarstva — odpovedala se vsem velikim ciljem svobodnega človeštva, ki sta jih razglasila Marx in Engels.«

Spričo teh nedvomo velikih težav je še tem bolj potrebna monolitnost vseh naših organizacij, da dosegno uveljavljamo načela demokracije, na katerih temelji naša ljudska oblast.«

Gоворil je tudi o odvračanjih neodgovornih elementov, ki so izrabili oboroženi spopad na Koreji za podla obrekovanja naše domovine. Toda naša enotnost in nezljomljiva vztrajnost v nadaljevanju začetega boja je odvrnila vse te napade in še povečala vztraj-

nost pri našem delu, da z lastnimi silami nadoknadiamo vse tisto, za kar smo bili prikrajšani z izdajo Sovjetske zveze. Med drugim je dejal:

»Prav to je silno povečalo ugled naše domovine po svetu in ustvarilo situacijo, da se tisti, ki so imeli kakršne koli sovražne namene proti nam, zdaj ne smejo spuščati v kakršno koli pustolovščino. Zato je naša enotnost tudi danes in v bodoče najuspešnejše sredstvo, da obvarujemo našo neodvisnost in mirno graditev. Za nas velja, kar je tovarš Tito dejal na ustanovnem zboru Zveze borcev: »Delajmo, kakor da bo 100 let mir, in pripravljajmo se, kakor da bo jutri vojna.« To je edini način, po katerem smo prebrodili te viharne čase in urdili našo neodvisnost in obrambno sposobnost, ki je eno najvišjih jamstev našega mirnega razvoja. V izredno težavnih razmerah moramo graditi našo lepo bodočnost.«

H koncu svojega govorja je tov. sekretar Marinko še dejal, ko je govoril zopet o naših domačih zadavah:

»Tiste, ki so na napačni poti, moramo spraviti na pravo pot. Kdor pa klub prepričevanju ostane na napačni poti, čeprav mu je situacija jasna, ni pošten državljan FLRJ, ima sovražne namene in zato naj bo odnos do njega takšen, kakršen je njegov odnos do skupnosti. Tisti, ki širijo zmedo in alarmantne ve-

sti ter versko in nacionalno mržnjo, ogrožajo našo neodvisnost in so zoper interese našega delovnega ljudstva. Proti njim pa moramo uporabljati tudi naše kazenske zakonske predpise. Pri nas ne more biti raznih interesov. Ljudske demokracije ni mogoče pojmovati tako, da bi eden gradil, drugi pa podiral. Ljudska demokracija je v tem, da se vsi strnjeni v celoti borimo za skupne cilje. Vsi naši delovni ljudje, delavci, delovni kmetje in obrtniki — vsi imamo enak interes in cilj — varovanje naše neodvisnosti in miru. Združeni v celoto z utrjenim zavestjo bomo tem laže izločali škodljive iz naše srede, onemogočali vsako samovoljo in angažirali vsakega posameznika za sodelovanje pri naših res velikih naporih. Tako bomo uresničevali neizmerne možnosti za boljše ekonomske pogoje v naslednjih letih.«

Množica je s silnim ploskanjem odobrava govor tovariša sekretarja in predsednika vlade. Za njim je pozdravljen v imenu Dolenjske Gubčeve sekretar OK KPS Novo mesto tov. Zugelj Martin, nato pa so med navdušenim ploskanjem prebrali pozdravne brzovaje tovarišu Titu, CK KPJ, CK KPS in Glavnemu odboru Zveze borcev.

Ob zaključku so mladinci predvojaške vzgoje in enote JA izvedle simboličen partizanski napad. Po svečanostnem delu se je razvila zabava, kjer so se stari borce spominali svojih vojaških akcij in aktivističnih podvigov.

Belokranjska mladina

403.500 din ljudskega posojila

mladina sprejema obveznosti ter stremi za tem, da ne bodo med zadnjimi v okraju. Aktivi mladine naj med seboj tekmujejo in povijajo svoje dosedanje obveznosti.

Franc Grešak

Kako v KLO Dobrniču vpisujejo LJUDSKO POSOJILLO

V Dobrniču smo izvedli vse priprave za vpis II. ljudskega posojila. Ko smo pričeli s samim vpisom smo pričakovali, da bo na vseh enotah dobro potekal. Toda zmotili smo se. Clani nekaterih vpisnih enot niso prav nič resno vzelni sam vpis, to se jasno vidi iz primera tov. Kalana, uslužbenca KZ iz Dobrniča, ki je kljub temu, da bi na nedeljo 3. septembra dosegel lahko najboljše uspehe, odšel na Gorenjsko. Tako seveda ni čudno, če je na grafikonu še vedno napisan znesek enote Dobrnič v višini 16.000 din.

Na drugi strani pa je vpisna enota Svetinje, ki jo sestavljajo najslabše situirani kmetje. Vendar pa je bil na dan 1. septembra dosežen vplačani znesek v višini 22.000 din. Tretjega septembra je tov. Kožar Janez iz Kala že poslal poročilo za 30.000 din.

Ko bi do vpisa II. ljudskega posojila imeli vsi predsedniki in sekretarji vpisnih komisij tak odnos kot ga imajo frontovci Kožar Janez, Zupančič Martin iz Svetinje in Nose Alojz iz Selca ter še nekateri, bi lahko Dobrničani kot celota ne samo dosegli, ampak presegli plan vpisa.

Pri takem malomarnem odnosu do vpisa ljudskega posojila kot ga ima Kalan in se nekateri drugi, seveda ni čudno, da smo v Dobrniču do 3. septembra vplačali le 84.000 din II. ljudskega posojila.

S. F.

KOREJSKI PROBLEM je del splošnega problema o miru na svetu, ki ga ni mogoče ločeno obravnavati

Preden je odšel naš zunanjji minister in vodja delegacije tov. Kardelj Edvard na zasedanju OZN, je podal izjavo o vprašanju Koreje in naše stališče do vojne na Koreji. Med drugim je tov. Edvard Kardelj dejal:

1. Jugoslavija je načelno in praktično za pravice slehernega naroda do samoodločbe in proti vmešavanju v notranje zadeve neodvisnih držav. Ker izhaja s tega stališča, goji seveda simpatije do naravnih in zgodovinsko dozorelih prizadevanj azijskih narodov, da bi bili svobodni in neodvisni. Zato daje socialistična Jugoslavija moralno in politično podporo zatiranim narodom, če vodi njihova borba k resnični osvoboditvi in dejanski neodvisnosti. To se nanaša tudi na korejski narod.

2. Korejski problem je del splošnega vprašanja o miru na svetu, ki ga ni mogoče ločeno obravnavati. Tisti, ki so odgovorni za vojno na Koreji, bi morali vedeti, da bo taka vojna globoko ogrožila svetovni mir, vzpodbudila vse napadne sile, spravila v gibanje vojni stroj velesil in vsestransko poostrola vsa mednarodna nasprotstva.

Danes je vsakomur jasno, da je korejska vojna silovit udarec stvari miru na svetu prav zaradi tega, ker služi tujim hegemonističnim koristim.

3. Splošno znano je dejstvo, da je na Koreji množično osvobodilno in demokratično gibanje, ki izraža prizadevanja in voljo korejskega naroda v borbi za neodvisnost in zedinitev ter za izvojevanje demokratičnih pravic. Toda osvobodilne nade ljudskih množic so tudi tukaj tako kakor v številnih drugih delih sveta zlorabili za smotre tuje hegemonistične politike, ki se skriva za zlaganimi bajkami o pomoči korejskemu narodu v borbi za njegovo neodvisnost. Prav zaradi tega ne vodi oborožena akcija severokorejske vlade k resnični

osvoboditvi korejskega naroda, čeprav je izpostavljen strahovitemu trpljenju, njegova država pa vojnemu pustošenju. Korejski narod bi bil s tem pahnjen na pot, ki ne vodi, — kakor je dejal tovarš Tito, — k njegovi neodvisnosti, žrtve, ki jih danes daje, pa niso žrtve za njegove koristi. Še več, vojna na Koreji ne ogroža samo svetovnega miru, temveč spravlja v nevarnost celo tiste pridobitve, ki jih je korejski narod že doslej izbojeval.

Mar lahko rečemo, da je sedaj korejski narod bliže resnični neodvisnosti in zedinitvi kakor je bil pred sedanjo vojno? Ne, prav gotovo ne. Zato pa so vsi, ki žele osvajalno vojno, dobro izrabili in bodo še izrabili korejsko vojno za nadaljnje izpodkopavanje miru in za še hitrejše pripravljanje vojne. Taki krogi so tako na Zapadu kakor tudi na Vzhodu.

4. Jugoslovanski narodi morajo nujno primerjati dogodke na Koreji z dejstvom, da vodijo že tretje leto informbirojske vlade z vladom ZSSR na čelu one-moglo napadalno akcijo proti socialistični Jugoslaviji prav zaradi tega, ker brani njeno delovno ljudstvo svojo pravico, da samo odloča na svojih tleh. Ta napadalna politika proti socialistični Jugoslaviji govori tudi o pravem bistvu politike njenih organizatorjev v drugih delih sveta. Ne more biti nikakršnega dvoma, da tisti, ki vodi napadalno, hegemonistično in protisocialistično politiko zoper socialistično Jugoslavijo, ne more voditi v drugih delih sveta drugačne, to je miroljubne, demokratične, socialistične politike resnične enakopravnosti in bratstva vseh narodov.

5. Očitno je torej, da jugoslovanski narodi ne morejo biti solidarni s tako politiko, ki je naperjena proti koristim svetovnega miru, hkrati pa prinaša samo škodo in nesrečo korejskemu narodu. Razen tega ne morejo izpustiti izpred oči, da je sedanja vojna na Koreji konec concev posledica tujega vmešavanja v notranje zadeve Koreje in dejanske razdelitve te države v dve interesni področji.

Vendar pa vrla FLRJ misli, da najbolje koristi stvari miru, če dosledno odklanja, da bi podprla kogarkoli hegemonistična prizadevanja na Koreji, prizadevaje si, da se poišče pot za omejitev in čim hitrejšo odstranitev korejske vojne.

To stališče bo vodilo tudi našo delegacijo na prihodnjem zasedanju OZN, kjer se bo trudila, da s svojim delom prispeva k čim prejšnji ureditvi tega vprašanja zaradi ohranitve miru na svetu, kakor tudi v korist korejskega naroda samega.

Zadružne gradnje v novomeškem okraju

Glavna naloga kmečkih delovnih zadrug in zadružnih ekonomij je prav gotovo graditev gospodarskih objektov, od hlevov, skladis, do cistern in silosov. Brez izpolnitve te naloge ne more napredovati zadružna živinoreja. Vendar kažejo kmečke delovne zadruge in zadružne ekonomije v novomeškem okraju premalo razumevanja za graditev.

Izmed številnih planiranih objektov gradijo le redke, lotili so se nekaterih prezidav in končujejo posamezna dela, ki so jih začeli že prejšnja leta. Letošnji plan za zadružna gradbena dela v novomeškem okraju je določal, da je treba zgraditi 3 goveje, 2 svinjska hleva, 2 kokošnjaka, 3 ovčarnike, 3 skladis, 2 silosa, 2 vodnjaka in po en čebelnjak ter sušilnico, adaptirati pa bi bilo treba en govej hlev in 5 svinjskih hlevov, 2 sušilnici, dve delavnici in eno skladis, čebelnjak, kozolec in žago.

Cehovčani razumejo potrebo, da mora biti živila pod streho. Sedaj že izkopavajo temelje za govej hlev. Lani so začeli z gradnjo modernega svinjaka, letos pa bo zgrajen. Skrbijo tudi za ovce in letos bo pod streho 250 ovac. V Podhosti je izvršena adaptacija svinjakov, pripravljajo pa se že na gradnjo govejega hleva. V Poljanah gradijo hlev samo na papirju. Najbolj delavna pa je kmečka zadruga na Trški gori. Hlev je pokrit, svinjaki pa bodo v najkrajšem času. Uredili so kaščo, zdaj pa zidajo stanovanjsko poslopje.

Sentjernejska in mirnopeška ekonomija imata uspehe. Ne zaostaja zadružna ekonomija v Straži, katera je popravila svinjak za 20 prašičev. Adaptirani so svinjaki v Podhosti in prašiči so v skupni oskrbi.

V St. Petru pa nimajo časa, da bi zgradili svinjak. Nekatere delovne zadruge se izogljajo planu gradenj, češ da ni delovne sile. Ali je to res? V novomeškem okraju je dovolj delovne sile, kvalificirane in polkvalificirane. Predvsem v Suhi Krajini pa tudi v ostalih predelih je precej tesarjev in zidarjev, ki šušmarijo pri kmethih in jih odirajo. Poleg petkratne hrane na dan zahtevajo še tri sto do štiri sto dinarjev dnevnega plačila. Zadružna uprava bi lahko med temi ljudmi našla dovolj delovne sile.

Kako napreduje gradnja zadružnih domov v našem okraju?

Več kmečkih zadrug je ostalo še pri načrtih iz 1948. leta. Zadružna domova v Dolenskih Toplicah in v Straži pa sta lahko vzhled vsem ostalim v našem okraju. Tu bodo z notranjimi deli kmalu pri kraju. Ceravno so morali premagati nemalo težav, bosta domova že do jeseni služila svojemu namenu. Frontovci v Bršljinu in Zužemberku so krepko prijeli za delo in velika zadružna domova bosta kmalu pod streho. V letošnjem letu bi bili lahko pod streho zadružni domovi v Zvirah, Gor, Sušicah in Suhadolu, če bi bili frontovci bolj delavni. Izgovarjajo se, da ni na razpolago materiala. To pa ne drži. V okrajni zadružni upravi trdijo, da je lesa opeke, cementa in finančnih sredstev dovolj na razpolago.

Kaj pa delajo frontovci v Skocjanu, Beli cerkvji, Smarjeti, Birčni vasi, Brusnicah, Dvoru, Mirni peči, Orebovici, Podturnu, Stopičah in Vrhpolju? Ali nočijo kulturnega razvoja vasi?

Ponekod je bilo vloženega v začetna dela za zadružni dom že ogromno prostovoljnega dela frontovcev, toda zaradi nedelavnosti krajevnih frontnih organizacij je volja do dela ugasnila. Okrajna uprava zadružnih domov je sama v dvomih, če bo plan gradnje letos izpolnjen. Frontne organizacije, še je čas, da s prostovoljnim delom dosežete končno zmago.

Napredok gasilstva v Beli Krajini

Velika revija belokranjskega gasilstva je bila v Črnomlju v nedeljo 6. avgusta. Na pobudo okrajne gasilske zveze je 14 belokranjskih gasilskih čet priredilo v Črnomlju velike gasilske vaje, na katerih so prikazali moč in rast gasilstva v povojnih letih. Svečani del je otvoril poveljnik belokranjske gasilske brigade tov. Malešič Julij iz Gradca, ki se je v svojem govoru spominjal tudi vseh tovaršev, ki so postali žrtve okupatorjevega besa v Beli Krajini v letih domovinske vojne, ko so se belokranjski gasilci med prvimi odzvali klicu OF.

Veliko gasilsko revijo so počastili s svojim obiskom tudi delegati gasilskih društev z Dolenjske in zastopniki republike gasilske zveze. Slavnosti je prisostvoval tudi senior belokranjskih gasilcev tov. Julij Mače, ustanovitelj gasilskega društva v Gradcu.

ODKUPI V OKRAJU ČRNOMELJ

Okrajno poverjeništvo za državne nabave je že lansko leto, pa tudi še letos v začetku leta, porazdelilo odkupne plane krajevnim ljudskim odborom, da bi jih razdrobili na posamezna gospodarstva. Ti predlogi obremenitev posameznih gospodarstev bi se moralni obravnavati na zborih volivcev ob navzočnosti pridelovalcev, ki bi obremenitev ali sprejeli ali pa takoj dali svoje pripombe. Tako bi se odkupi resnično dobro in v pravem času izvršili, s čimer bi se zagotovila redna preskrba.

Če pogledamo sedanje delo pri odkupih — predvsem v mesecu avgustu in zaostanke za nazaj — se nam vsiljuje vprašanje, zakaj odkupi v okraju Črnomelj tako slabo gredo.

Organizacijske priprave za razdelitev planov oddaje živilskih in rastlinskih pridelkov so bile pomankljive vsed tega, ker plani niso bili pravilno tolmačeni pridelovalcem po KLO. Zaradi hitrice te zadolžitve niso bile predelane na zboru volivcev.

Zaradi tega nastajajo pri odkupu motnje in se z nenačrtnim delom obremenjuje veliko število ljudi iz upravnega in odkupnega aparata. Odkupi se zavlačujejo iz dneva v dan, ni točno določenih rokov za prevzem blaga, odkupne akcije niso zadosti pripravljene in zato brez posebnih uspehov. Odgovornosti do dela pri posameznih odbornikih ni, kar vidimo iz primera donedavnega predsednika KLO Dobliče Jožeta Vrtina, ki je hkrati predsednik zadružne ekonomije. Ima 5.90 ha obdelovalne zemlje, od tega 4 ha orne. Sebi je predpisal obvezno oddajo 40 kg pšenice in 20 kg ovs, vendar niti te obvezne ni izpolnil. Izgovarja se, da si je napravil predpis, da bi tudi drugi raje oddali. V času obveznega odkupa je dal zapesti trgovino kmetijske zadruge, poslovodkinja pa je odšla po svojih opravkih v Karlovac. Druga uslužbenka je po njegovem nalogu morala peljati žganje v Črnomelj. Pridelovalci vasi Jelševnik so zato žito, ki so ga pripeljali v zadružno za obvezno oddajo, odpeljali zopet domov.

Vse preveč je bilo letos pri belokranjskih kmetih izgovorov, češ da so se pri njih tako udomačile miši in da je pridelek umičila

suša, da zato ni treba njim ničesar oddajati. Nasprotno je res; kjerkoli hodis po vaseh in se pogovarja z ljudmi, pravijo, da je žito prav dobro uspelo. Res je tudi, da je sušno leto precej prizadel kmete, vendar ne v taki meri kot se razširja govorjenje, da n. pr. vsled pomanjkanja krme živila hira in da bo celo oslepela. V nasprotju s temi izjavami pa se zdaleka ne dosegajo mesečnih planov živine in mršavih prašičev ter imajo še zaostanke iz prejšnjih mesecev. Plan odkupa mesa so izpolnili le za 45%, mršavih prašičev pa niti za 50%.

Krvida za to delo je v slabem poslovanju in nedelavnosti KLO, predvsem je političnega dela, ni sestankov z volivci ali pa so prav redki. Podobno kot v Predgradu je v Metliki, Suhorju, Adlešičih, Semiču itd. Tudi sestanki širšega odbora ali IO KLO so predvsem in se posamezni člani odbora zelo malo zanimajo za gospodarske in politične probleme na vasi. V KLO Predgrad množičnih sestankov sploh še ni bilo, člani krajevnega ljudskega odbora pa so se od volitev sem komaj dvakrat sestali. Vsi odkupi so zato slabo pripravljeni.

Okrajni ljudski odbor si prizadeva, da bi odkupne plane pravilno urešnile. Treba je, da pri tem ne popusti. V temi povzetavi s KLO in pridelovalci na vasi, na drugi strani pa s potrošniki, bi se najuspešnejše reševalo odkupne naloge. Zaenkrat uspehi še niso veliki. Ce bi takoj v početku pomagali odkupnemu aparatu, bi bila situacija precej boljša in bi se odkuplahko zelo dvignil.

Premilo se postopa tudi proti onim kmetovalcem, ki ne oddajo količin obvezne oddaje ali jih ne oddajajo o pravem času. Take izrazite špekulanke je treba kaznovati. Značilen primer izigravanja ljudske oblasti je Janko Popović iz Skemljevca štev. 5. KLO Suhor, ki obvezne oddaje ni izpolnil niti v letih 1948, 1949 in ne v letuščem letu. Njegov odnos do uslužbencev ljudskih odborov je nepravilen ter trdi, da tudi letosnih obveznosti ne bo izpolnil. Najbolj čudno pri vsem pa je, da ima Popović vpišano v kmetijskem listu, da je naloge za

leto 1948 in 1949 v celoti izpolnil. KLO Suhor je o tem celo obvestil okrajno poverjeništvo za državne nabave in potrdil resničnost navedb o izpolnjevanju obvezne oddaje. Ponoven pregled je pokazal, da obveznosti ni izvršil in je treba najti tistega, ki je vpisal napačne podatke. Do ljudi njegevga kova pač ni treba imeti obzirnosti in jih je treba strogo kaznovati.

Prazen je tudi izgovor, da ni maščob. Trdijo, da koljajo le v zimskih mesecih. Vendar je pri pridelovalcih še dovolj masti in vendar pravijo, da je nimajo, obenem pa jo dajejo sorodnikom in znancem, ki so v zajamčeni oskrbi. Ce kdo misli, da to ni res, naj se pelje enkrat od Metlike do Ljubljane. Prav tako je z odkupom mleka in masla. Živinorejski kraji kakor Stari trg, Predgrad, Vinica itd., kateri zaradi oddajnosti ne oddajajo mleka, tudi masla ne oddajajo, čeprav ga kmetske prodajajo v Črnomlju na trgu in po prostih cenah.

Ko prideš na sestanek na kakšen krajevni odbor, imaš vtis, da bi se ljudje radi na široko pogovorili o gospodarskih vprašanjih posebno tam, kjer so oddaljeni od mesta. Prav tako jih zanimajo notranji in zunanjji politični dogodki. Tak sestanek je bil pred kratkim v KLO Predgrad, kjer je zastopnik z okraja nazorno obravalo ljudem gospodarski položaj in nakazal glavne naloge. Glede odkupov so volivci sklenili, da bodo to takoj rešili obenem pa so obdelali tudi vprašanje ljudskega posojila. Predgrad, Vinica itd., kateri zaradi oddajnosti ne oddajajo mleka, tudi masla ne oddajajo, čeprav ga kmetske prodajajo v Črnomlju na trgu in po prostih cenah.

V splošnem odkupne naloge precej dobr izpolnjujejo krajevni odbori Vinica, Preloka, Črnomelj, Gradac, Petrova vas, zelo slabo pa Podzemelj, Roslanice, Sinji vrh, Semič, Suhor, Metlika, Loka, Dragatuh, med temi najslabše Adlešiči in zaenkrat še Predgrad. K. E.

tekst - risba: Sl. Hotko

Okoli je bil utrjen z gosto posutimi in skor nezavzetnimi bunkerji: zdravstveni dom, sodišče in stari grad, to so bile skoro nezavzete trdnjave. Italijani, ki so bili strahopetci, so se čutili varni le pri farni cerkvi, zato so utrdili cerkev, župnišče in prosvetni dom. Obdali so se z verigo obzidja. Prva je udarila Cankarjeva brigada in to na Zafaro. Gubčeva je usmerila napad v središče trga, v nasoku zavzela več bunkerjev, pregnala sovražnika, ki se je srdito upiral iz več hiš. Pod nevzdržnim pritiskom so se sovražniki zatekli v stari grad in sodniško poslopje, kjer so nudili ogorčen odporn. Da bi čimprej strli odporn v Zafari, so uporabili partizani prvič protitankovske topove. Z Golega vrha nasproti farne cerkve so namestili topove, ki so učinkovito rušili bunkerje, sovražnik pa se je utrdil v cerkvi in ga kljub temu niso mogli spraviti na kolena. Gubčevi so od ure do ure stopnjevali pritisk in tako z nadčelo-veškimi napori, nepošpisno hrabrostjo iztisnili sovražnika iz gradu in sodišča, ter se je v pančnem begu za ceno številnih žrtev prebil v postojanko v farni cerkvi. Enoto obeh brigad so trdno sklenile krog okoli postojanke poslednjega oporišča. Pričela se je borba na življenje in smrt. Ponoči so se odigravali nepopisni boji moža proti možu. Ker je nastopil izredno kritičen moment za postojanko, da bo totalno uničena, so pričeli z sosednjih postojank prodirati z velikimi močmi oblegani posadki na pomoč, istočasno pa bombardirati partizanske položaje; niso pa naredili škode. Nevaren je bil le močan topovski ogenj iz Trebnjega, ki je zasipal partizanske črte s topovskimi kroglama. Po dveh dneh nenehnih in srditih borb se je posrečilo italijanskim oddelkom s pomočjo številnih tankov, letal in artiljerije predreti 27. julija partizanski obroč v smeri Stična-Trebnj. Zaradi nastalega položaja je vodstvo izdalо povelje za takojšnji umik zaradi nevarnosti obkolitve.

Par mesecev po tem napadu je kapitulirala fašistična Italija, domači hlapci so se razkropili na vse strani; eni so se zatekli na Turjak in tam žalostno končali. Vse do velike nemške ofenzive v oktobru 1943 je bil Zužemberk važno politično in vojaško središče. Bil je sedež komande mesta Zužemberk, sedež narodnoosvobodilnega odbora, formirale in organizirale so se protifašistične ženske in mladinske organizacije. V najožji okolini pa so bile važne konference in posveti

vojaškega in političnega vodstva. Ni bil zgolj slučaj, ko je bilo vse pripravljeno za tak posvet pri Jeršetu v Zužemberku, a je bil zadnji trenutek preprečen. Vsa zadeva je bila izdana. Drugi dan zjutraj so prihrameli sovražni nemški bombniki in strahovito bombardirali Jeršetovo hišo, ki pa je k sreči niso zadeli in niso bombe naredile nobene škode. Le na vrtu so naredile ogromne jame. Ena izmed teh bomb k sreči ni eksplodirala in se je zarila le v obcestni jarek. Partizanski minerji so ji previdno razmontirali vžigalnik, tako je bila nevarnost odstranjena; tehtala je okoli 400 kg, dolga je bila 2 m.

Okoli osvobojenega ozemlja je pričel sovražnik zbirati velike sile vseh vrst orožja. Dne 21. oktobra 1943 se je sprožila velika nemška ofenziva. Zužemberk je bil po predhodnem zračnem bombardiranju 27. oktobra 1943 brez boja zavzet. Sovražnik je svoje ofenzivne krake raztegnil na Suhu Krajino, proti Zagradcu in Trebnjemu. Zužemberk mu je služil le kot izhodna točka v teku ofenzive. Koder je stopil nacistični škoren, povsod je zagrešil vrsto zločinov, nezaslihan ropov, požigov itd. Seveda so mu verno in hlapčevsko pomagali domači plačani izdajalci, ki so capljali in izvrševali, kar jim je veleval gospodar. Nemška ofenziva ni prinesla edinican NOV kake posebne škode in so vse ostale v jedru nedotaknjene in prekaljene s sovraštvom do okupatorja. Komaj je iz Zužemberka stopil zadnji Nemec, so se v njem takoj naselile razne partizanske edinice, štabi raznih zalednih in operativnih enot, štab VII. korpusa, štab XV. divizije in XVIII. komanda novomeškega vojnega področja in drugi.

V Zužemberku ali pa v neposredni okolici je od političnega upravnega aparata tedanje oblasti stalno in aktivno delovalo grosupeljsko-stiško okrožje. Preko Suhe Krajine se je dne 21. decembra 1943 premikala in premeščala iz italijanske fronte na vzhodno nemško divizijo in skušala pri Dvoru in Zužemberku prekoračiti Krko. Za časa nemške ofenzive so bili uničeni vsi mostovi vzdolž Krke, da so morali zgraditi nov most in nadaljevati pot. Enoto V. SNOVB Ivana Cankarja pa niso držale križem rok, nenehno so nadlegovali sovražnika pri gradnji mostu in z ostrom minometalskim ognjem onemogočale, da bi most dogradili. Sovražniku se je vseeno posrečilo prekoračiti Krko. Brigada je nemški diviziji pripravila še posebno presečenje, zasedala je položaje ob cesti Reber-Dobrava - Srednji Lipovec - Veliki Lipovec - Mirna peč in ji prizadejala hude izgube.

In vendar se je zganilo!

Ze dolgo zapuščena stavba Križatija v Novem mestu, ki je dosedaj služila v vojaške svrhe, je prešla zopet v last Mestnega ljudskega odbora. To stavbo je Mestni ljudski odbor sedaj določil za kulturne in prosvetne namene. Vendar ni več ljudski glas, glas vpijočega v puščavi. Sedaj bo vendarle dobila novomeška študijska knjižnica svoje lastne prostore, ki sedaj gostuje v poslopu osnovne šole.

Malokdo, razen študentov najrazličnejših šol in prosvetnih delavcev, pozna študijsko knjižnico. Ta knjižnica ima preko 30.000 zvezkov najrazličnejše literaturo tako strokovne kakor tudi beletristične. Ima pa tudi precej zelo dragocenih knjig, katere bi bile tudi kaki drugi veliki knjižnici v ponos. Ima celo rokopisne knjige in prve primerke naših slovenskih knjig. Okrajni ljudski odbor in tudi razna podjetja prispevajo iz svojih denarnih fondov za njeno izpopolnjevanje. Knjižnico zelo dobro vodi tovarš Bogu Komelj in njegov kader bibliotekar Serajnik Nada in Koštjal Neli. Vsakodnevno se zbere v primoroma zelo majhni čitalnici do 30 dijakov in profesorjev, ki si naberejo znanja za svoje bodoče poklicno delo. Vsi ti prostori so bili že premajhni in nujno je bilo treba misljiti na nove prostore. Križatija je kakor načas zidana za tako ustanovo. Je v sredini mesta, vendar odmaknjena od dnevnega trga, tako da bodo znanja željni ljudje nemoteno večali svoje znanje.

Uprava knjižnice si veliko prizadeva, da bi delovnemu ljudstvu približala dobro knjigo, zato tudi ob vsaki priliki prireja razne razstave. Tako je že priredila Prešernovo, Kettejevo, napredne knjige, socialistične literature razstavo. Toda vedno je velikansko vprašanje razstavn prostor. Večkrat je že šel na roko Okrajni magazin s svojim lepo urejenim skladniščem, ki bi veliko bolje ustrezal za kako krasno trgovino, velikokrat pa je ta prostor založen z najrazličnejšimi predmeti, da nam upravnica magazina ne more ustreči. Kaj hočemo: steklenice, divani, slammati izdelki, razna embalaža pač ne more stati v skladniščih prejšnjih trgovcev. Z dolilitijo Križatije pa bo vendar tudi vprašanje razstavnih prostorov rešeno.

Tudi naš zelo delavni SKUD »Dušan Jerebra« bo prišel do začelenih prostorov. Dosedaj je orkester imel vaje v slabo zračeni in vlažni kleti, pevski zbor je gostoval v nekem trgovskem lokalnu, gledališču oder pa bo kmalu postal skladnišče za kulise. Prevelika delavnost, bi lahko rekli, res ni včasih kaj prida, ker se lahko sam zadušiš prav v tej delavnosti. Vsemu temu pa bo sedaj pomagan vse te sekcije se bodo odsedaj na prej lahko razvijale v neslutene možnosti. Marsikdo bo dejal: »No lepo ste se domisili. V to podrtijo pa take kulturne ustanove.« Stavba se bo temeljito popravila. Okrajni ljudski odbor in Mestni ljudski odbor sta že predvidela v svojem proračunu zadostne

zneske za adaptacijo stavbe. Gradbeno podjetje Pionir pa je zagotovilo strokovnjaka delovno silo, tudi material je že preskrbljen. V delo se je posebno zagrzel prosvetni posverjenik tov. Kasesnik Ivan. Imamo pa posebne namene z adaptacijo Križatije. V stavbo mislimo vzidati najlepše portale z gradov, ki so bili porušeni in prav tako kameinite okenske okvire. S temi vzidavami bi stavba ogromno pridobila in bo ena izmed najlepših novomeških zgradb.

In se nekaj bomo s tem pridobili. Letno gledališče in letni kino, ki sta Novemu mestu nujno potrebna, bosta zgrajena na dvorišču in vrtu Križatije. Zadnja fasada stavbe in

krasen baročni vodnjak iz Ruperč vrha bo sta napravila prekrasno kulisario na novem odru letnega gledališča. Preračunano je, da bo to gledališče lahko obiskalo 1200 ljudi.

Preden pa bodo pričeli strokovnjaki adaptirati stavbo, pa bo potreben precej očiščevalnih del, kar pa lahko naredi tudi nestrokovnjake sile mestnih kulturnih in prosvetnih delavcev. Dne 6. septembra so se dela že začela. Odstranjenih je 126 kv. m poda in 33 kv. m zidu. Prva očiščevalna dela so pričeli: poverjenik za prosveto Kasesnik Ivan, ravnatelj študijske knjižnice Bogo Komelj, profesor Viktor Fabijan in Drejče

V mladinskem aktivu Metlika se ne morejo otresti starega načina dela

Metliko gotovo vsi poznate, kakor tudi metliško mladino, ki se je za časa NOB zelo dobro pokazala in tudi po osvoboditvi je nam dobro poznano delo požrtvovalne metliške mladine. Tu je bil do leta 1948 eden najboljših aktivov v črnomeljskem okraju, in je služil za zgled vsej ostali belokranjski mladini.

Danes pa je stanje precej drugačno. Zakaj? Ali se je mogoče tu nasečila mladina iz kakrške drugega kraja? Ne. Ali ni mogoče tu ista mladina, ki je bila pred nekaj leti? Je.

Samo nekaj se je spremenilo. Vodstvo, ki je moralo prevzeti druge dolžnosti in odgovornosti.

Danes pa imamo v Metliki 1 člana okrajnega komiteja mladine in 2 inštruktorja — toda kljub temu ne morejo izboljšati dela mladinske organizacije, kar ni krivda mladincev, temveč vodstva. Mladina danes več pričakuje od mladinske organizacije, kot je poprep. Mnogokrat se sprašujejo, kako zareti z delom, da bodo dosegli boljše uspehe. Velikokrat smo že govorili, kakšnega načina dela naj se mladinska vodstva poslužujejo, da se bodo mladini približala. Toda v Metliki nikakor ne morejo uspeti s takim delom, ki bi mladince pritegnilo in tudi ne bodo, če bodo delali tako kot do sedaj in imeli še vedno na sestankih šablonske dnevnerede, ki ne ustrezajo današnjemu načinu dela. Metliška mladina upravičeno kritizira vodstvo te organizacije, saj nima od te organizacije nič drugega kot delo in naloge, ki jih sekretariat, oziroma sekretar nalaga.

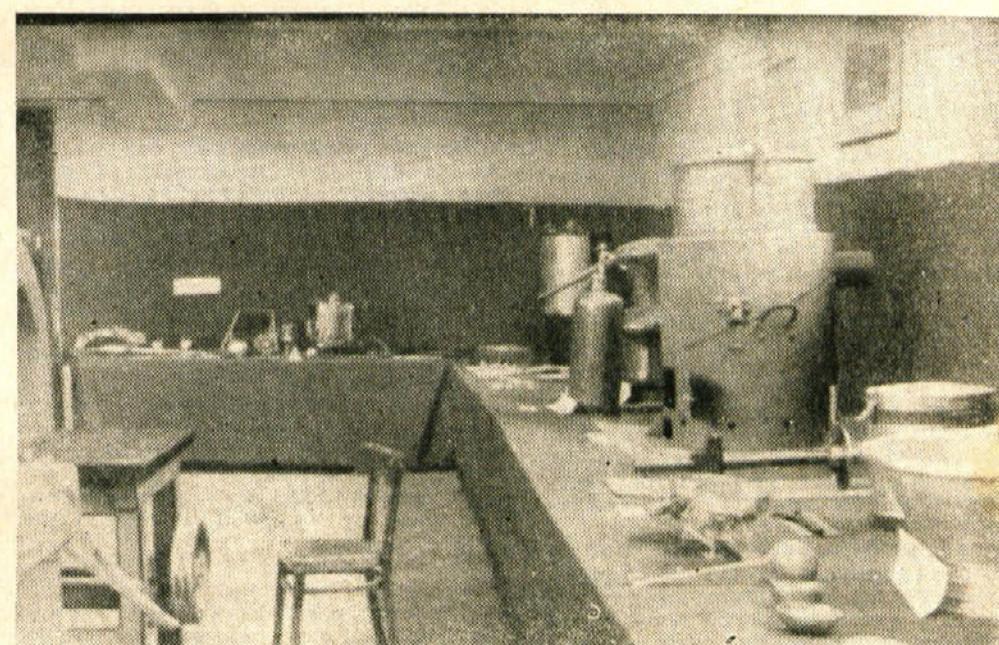
Velikokrat so že v tem aktivu sprejeli razne sklepe, toda vsi so ostali le na pa-

pirju, kljub temu, da so bili vsi izvedljivi. Tako že od spomladi govorijo na vsakem sestanku, da bodo organizirati izlete in začeli s fizkulturnim in kulturno prosvetnim delom, vendar še do danes ni vodstvo ničesar pokrenilo.

Na sestanku, na katerem so razdelili mladinske izkaznice in na katerem se je mladina obvezala za 30.000 dinarjev II. ljudskega posojila, so člani aktivna skritizirali vodstvo te organizacije in sklenili, da bodo šli na izlet v Split. Od tega je že mesec in pol, toda izlet še ni bilo. Tudi fizkulturna in kulturno prosvetno delo še ni zaživelo, niti ni bil od takrat sklican noben mladinski sestanek. Prav tako je OK LMS že poklical dotedenčnega člana komiteja in mu dal navodila, kako naj poživijo organizacijo. Toda v Metliki še kljub temu ne morejo opustiti starega načina dela in hoče vodstvo se v bodoče komandirati, namesto da bi mladini prisluhnili in organizirali to, kar je želja vseh mladincov.

Priporočamo članom komiteja, inštruktorjem in članom sekretariata na tem sektorju, posebno pa še sekretarki aktivna Metlika in sekretarju iz čevljarske zadruge, da spremenijo dosedjanje neživljenske sestanke v pravo življenje mladine in s tem omogočijo mladini vsestranski politični in kulturni razvoj. Pri tem pa ne smemo pozabiti na izlete in zdravo zabavo. S takim načinom dela se bomo odresli vseh dosedjanjih šablon in bo v Metliki zopet zaživelala mladina, kot je pred par leti, ter bo tudi ostalim prebivalcem nudila kulturno življenje, ki ga v Metliki zelo primanjkuje.

Grešak Franc.

Novomeški obrtniki so pokazali, da se dajo napraviti tudi iz odpadkov lepi, trpežni in solidni izdelki za našega delovnega kmeta. Zbirajte odpadni material!

OLAJSAJTE POTNIKOM POTOVANJE!

Olajsajte potnikom potovanje! Železniške postaje v Beli Krajini nikakor niso urejene tako, da bi potnikom olajšale potovanje. Nezaželeno je opazovati potnike, kako v pričakovanju vlaka posedajo po tleh in kupih naloženega lesa okrog železniških postaj v Crnomlju, Gradišču in Metliki. Vse železniške postaje v Beli Krajini so bile med narodnoosvobodilno borbo močno prizadete, deloma porušene ali požgane. Ako je železniško osebje znalo takoj po osvoboditvi s požrtvovalnim delom urediti zasilne prostore, v katerih so danes nameščene pisarne in žel. blagajne, da Metlike, ki ima danes že novo, moderno zgrajeno postajno poslopje sploh ne omenjam, potem smo prepričani, da bi se z majhnim trudom dale namestiti na peronih belokranjskih železniških postaj tudi preproste klopi, ki bi služile odpočitku ljudi.

čakajočih na vlak. Nekaj desk in količkov pa potujejo ljudstvo zasludi! In vsa sliko bo kulturnejša, kakor je danes.

BORCEM V. SNOUB IVANA CANKARJA

17. septembra 1950 se vrši proslava 8. obletnice ustanovitve V. SNOUB Ivana Cankarja na Suhorju v Beli Krajini.

Pozivamo vse borce Cankarjeve brigade, da pošljemo svoje naslove in o proslavi obveste soborce. Ker pripravljamo zgodovino brigade, prosimo borce, da čimprej pošljemo arhivarsko gradivo, fotografije in spomine. — Pripravljalni odbor, Glavni odbor ZB, Ljubljana, Erjavčeva cesta 16.

PISEJO NAM

BREZVESTNO DIVJANJE AVTOBILOV PO MESTNIH ULICAH

V kolikor so nam znani predpisi o cestnem prometu, bi človek sklepal, da mora imeti tudi šofer svojo mero, kadar vozi po novomeških ozkih ulicah. Toda kakor je videti, to ne drži. Nekateri šoferji menijo, da žanje pravila cestnega reda ne drže, sicer bi po mestnih ulicah, zlasti po Bregu ne divjali kot obsezeni. Dva primerja bom navedel, ki dovolj očitujeta, kako malo se briagojo nekateri vozniki motornih vozil za predpise.

Je že nekaj mesecev od tega, ko sta se po sv. Jurija ulici v divjem diru pripeljala na motornem kolesu s prikolico dva človeka: šofer in nek miličnik. Bilo je to popoldne okoli 14. ure. Brez vsakega signala sta v ostem loku zavila v ulico Mej vrti, kjer se je igrala cela kopica otrok, ki so se seveda razpršili na vse strani, ko so zagledali drveče motorno kolo. Sredi ulice sta obrnila in z isto naglico in brez signala pridrvela ob vrtnem zidu dr. Ropasove hiše pred vrtni vhod te hiše, kjer sta obstala. Vsi, ki smo to divjanje gledali, smo bili mnenja, da sta prihitela pač po zdravnika, in sta zato tako drvela. Toda nič tega. Obstala sta tam na mestu in se pogovarjala in smejava. Ko sem videl, da ni šlo za nič važnega — razen močno poizkusne vožnje motorja — sem rekel šoferju, zakaj tako dryl po ozkih ulicah, kjer je polno otrok, in brez signalov. Pa mi je mož ukazal naj bom tiho, češ da se me to ne tiče. Ko sem še protestiral in omenil, da se tako ne vozi po ulicah, zlasti ne kjer je polno otrok, in da bi bil prav lahko katerega od njih podrl, je dejal, naj jih pač spravimo z ulice. Drugi primer:

V soboto 26. avgusta nekako okrog 9 zvezčer je pribobnel dolni od Zdravstvenega doma izpod kapitlja velik nekako 3. tonski kamion. V ulici Mej vrti je butnil ob hišo tov. Tince Bajdetove, ki je že tako v zelo slabem, skoro razpadajočem stanju, da se je vsa strela in dobila precejšnjo luknjo, podrl je pa tudi skoro vso ograjo pri njenem vrtu. Ulica je tam zelo ozka, kakor so sploh ozke ulice starega dela mesta. Zato nikakor ne gre po takih ulicah voziti s tako velikimi avtomobili in to celo ponoči. Kaki izdatnejši ukrepi zaradi takih prestopkov morda ne bi bili napačni.

CEMENT

Kjerkoli se danes sploh kaj gradi, pa čeprav je to samo popravilo navadne vrtne škarpe, je že nujno potreben cement. Nekoč v starih časih, ko ljudje cementa niso poznali, so zidali stavbe le iz kamna in dva-krat zgane opeke, ter so ta material zaliivali — če so potrebovali prav trdno zidanje — z živim apnom, ki so ga sproti gasili, to se pravi, da so živo apno naložili na zid, ga ugasili in takoj nanj zavalili nov kamen ali opeko. Vsi stari gradovi in stare stavbe na splošno so zidane na tak način, pa še danes stoje, v kolikor jih seveda ni podrl zob časa ali pa zadnja vojna. Tudi egyptovske piramide še vedno stoje, čeprav so postavljene samo in samo iz kamna, medtem ko se je že marsikatera iz cementa zidana stavba že davno sesula. Danes si brez cementa ne morejo ljudje misliti nobenega zidanja in si brez njega sploh več ne znajo pomagati. Saj je res, da je cement eno izmed zelo dobrih pridobitev novega časa, ki je zelo potreben tam, kjer je kak objekt pač treba iz tega ali onega razloga zidati iz cementa. Zato pa tudi pustimo cement res samo takim objektom zlasti danes, ko cementa tukaj primanjkuje, in si za navadno zidanje pomagajmo z drugačnim gradbenim materialom: zlasti s kamnom, ki ga imamo povsod dovolj. S tem bomo dosegli, da bo cementa dovolj tam, kjer ga je nujno treba, naše hišice ali škarpe, pa stopnišča in drugo, pa bo dobitlo mnogo prijaznejše lice, če bo sestavljen iz kamna, ki v naši Dolenjski kot že naravno gravitira.

Ce si cementa žele n. pr. mlinarji za pravila jezov ali za izdelavo novega, je to razumljivo. Manj razumljivo pa je človeku, zakaj naj bi se cement uporabljal n. pr. za temelje leseni barakam, ki so začele v Novem mestu kar rasti kot gobe po dežju. Ali menijo graditelji teh »lepotnih stavb, da bi se te podrle, če bi imeli kamenite temelje? Ali bi bile morda manj mikavne? Prav tako neumilivo je človeku, da se gradi v Bršlju na postaji pri tisti visoki novi železniški hiši, ob Foersterjevi cesti, ki v to okolje arhitektonsko sploh ne spada, prav tako arhitektonsko neokusna ograja — kaj ograja — obrambni zid! iz cementa! Ta zid ali ograja je dolga par deset metrov in takole okrog enega in pol metra visoka. Pri vzhodih je ta ograja celo dvojna in v dvojnem loku obrablja cementno »monumentalno« stopnišče.

Zelo radl bi vedel ali je cement za to ograjo in ta visoka in široka stopnišča res tako zelo in nujno potreben, pa naj je bil dobljen že po kakršnikoli liniji? Ali bi ne bilo mogoče napraviti te ograje in stopnišča iz našega domačega kamna, ki ga imamo dovolj na razpolago v neposredni bližini te stavbe? In koliko lepša bi bila taka kamenita ograja, koliko bolj prilagojena našemu terenu. Ali bi ne bilo pametnejše dati količine cementa, ki so šle v to ograjo, raje našim mlinarjem, da bi si z njim popravili predte jezove in pokvarjene ladje od katerih je v veliki meri odvisna naša prehrana. Ce človek to premisluje, se mu nehotje vsiljuje misel, da je bil cement, porabljen za tako »lukusno« ograjo, naravnost proč vržen. Zdi se mi, da pomem danes, ko cementa še vedno tako zelo primanjkuje, zidanje vsake, toliko bolj pa še tako neokusne ograje iz cementa, bahato razsipavanje tako dragocenega gradbenega materiala in velik greh nasproti ljudski skupnosti.

V KOLONIJI JE BILO LEPO

Naše žene nikoli ne mirujejo. Tuk pred koncem počitnic so zbrale sadje in ga posneli našim otrokom v kolonijo. Presenečene in navdušene so se vrnilo. Tako so pripovedovali: Vsem tistim, ki ne verujejo, da je danes za naše otroke preskrbljeno bolj kot kdajkoli poprej bi hotele me povedati, kako lepo so se imeli naši otroci v Loki, kjer je bila to že druga izmena otrok iz novomeškega okraja. Lepa spalnica, snežnobele rjuhe na belih posteljicah, povsod čistoča, red, okusna urejenost. — In otroci? — Saj so tudi oni morali biti snažni v snažnem okolju in disciplinirani, redni in pridni. To je gotovo tudi zasluga tov. upravnice, mlade učiteljice Balant Francke, ki je dokazala, da zna voditi kolonijo.

Kaj pa hrana? Kajne — lačni so otroci — se sliši včasih! Pri taki hrani, tako odlični, tako zadostni, tako skrbno pripravljeni ni bil noben naš otrok lačen. Vsa čast tov. kuharicam, predvsem Rapuš Francki. Rade so imele te naše otroke in zato skrbele, da čim bolj skrbno pripravijo hrano. Za zaključek so presenetile našo deco s krofi in s čajem na okusno pripravljenih mizah. Me žene bi jim še emkrat rekle: »Hvala za vse, kar ste še posebej iz srca naredile za naše otroke!«

Vse, kar smo videle in doživele, je potrdelo, kako velika skrb se danes posveča našemu otroku.

Slišale pa smo še tudi to: Otroci so bili na izletu v Zagreb, kjer jih je najbolj zanimala vožnja z avtomobilki v Pionirskem mestu. V Rimsko toplice so se hodili kopati.

Starčkom v Domu onemoglih bodo pa naši malčki ostali v trajnem spominu, saj so v Domu priredili prireditev, s katero so se hoteli oddolžiti tov. upravnice Doma onemoglih, ki je naši koloniji zelo pomagal. Ganljiv je bil prizor, ko je najstarejša starčka dala šopek pionirki, ki je starčke razveselila z baletno točko. Kdor je le mogel, se je udeležil tudi prireditev v koloniji, med katerimi je zadnja bila odlična, zato pa tudi dobro obiskana.

Pa še svoje glasilo »Ob Savu« so imeli, v katerega so pisali. Težko so se ločili od krajevnih otrok v Loki, s katerimi so tekmovali in živel v dobrem pionirskem prijateljstvu.

Me žene bi želele, da bi še marsikatera mati imela priliko videti življenje naših otrok v koloniji.

Ob tako skrbnem vodstvu tov. upravnice, vzgojne voditeljice in vseh ostalih vodcev med katerimi so se izkazovali tudi tov. vodidi, lahko naši otroci razveseljujejo sebe in svoje okolje in dajejo dokaze, da so zares srečna Titova mladina.

K. J.

SUHO KRAJINO JE ZAJELA SOLNA VRTOGLAVICA

Soli ne bo, soli ne bo, je vršelo po Suhi Krajinji. Posebno še v Zužemberku, kjer so okrogla, zajetne, obtesane, posušene in zavaljene ženščine brusile in šegetale z ostro nabrušenimi jezikmi, da soli ne bo. Zakaj soli ne bo, so tako modrovale:

»Ti, v Koreji je vojna, pa vso sol »lifrajo« naši na Korejo,« je do vseh potankosti brusila Tonkla. Da je cela stvar izgledala še bolj »fina«, je obiralka pristavila, da soli ne bo več po šest dinarjev, kolikor pa jo še bo sploh dobiti, bo od šestdeset do sto dinarjev. Pristavila je še to, da bo vsak lahko srečen, če jo bo sploh dobil.

O joj! Komaj so se vrata Okrajnega magazina pod pezo ljudi, ki so bolehalo za solno vrtoglavico, škripajočo odprila, je vse vprek spraševalo in kričalo: »Mici-i-i, Mici-i-i, kdaj dobite suuu? Ali jo dobite velikuui! Kakšna bo cena, je vsevprek sikalo na preplašeno poslovodkinjo, ki se je na vso moč

DOLENJSKI LIST

otepala ostrega glasu jezikov. Ni prišla do besede, ko so prihrumeli novi roji, okuženi s solno vrtoglavico in se stegali preko prodajne mize. Dolgopetni Kozobrin je raztegljal dolgi vrat, še daljše krake, kaj kraki, usta so se mu odpirala kakor krokodilovo žrelo. Vsevprek so rohnele: »Mici-i-i, nucam tri žaklje solii! Meni štiri vreče, meni pet vreč, meni šest, deset! itd. Vrišča in ubranosti civiljenja ni bilo ne konca ne kraja. Prodajna miza se je šibila pod kupico koprnečega živega mesa, solna vrtoglavica je delovala z vso silo. Tonkla in Obiralka so dobro opravile, saj je tudi ebe cplazila solna vrtoglavica, da pošiljamo sol na Korejo in da bo kilogram od šestdeset do sto dinarjev in bo vsak »srečen«, če jo bo sploh dobil. Solno vrtoglavico je potrebeno ozdraviti, je dejal Slovenski poročevalce in napisal recept vsem tistim, ki imajo težko solno vrtoglavico.

Tako se glasi:

»Kaj je s soljo?

Naročniki našega lista nas vprašujejo, kaj je vzrok, da ni trenutno soli. Na merodajnem mestu smo dobili v zvezi s tem tole pojasnilo: Trenutno pomanjkanje soli je nastalo zato, ker ni bilo dovolj vreč za dovoz soli iz solin v trgovska podjetja in zadruge. Prevoz razsute soli (rinfusa) pa ni dovoljen in je poleti tudi nemogoč. Storjeno pa je že vse, da se to pomanjkanje odpravi, pošiljke soli so že na poti v Slovenijo. Delni vzrok za pomanjkanje soli je tudi to, da razni okrajni magazini in trgovska podjetja OZKZ niso hotela vskladiščiti večjih količin

soli. Ko je n. pr. dosegla zadnja velika pošiljka soli, je moral Trgovska podjetje z živilji v Ljubljani nekaterim okrajinom in trgovskim podjetjem OZKZ naravnost vsiliti pomanjkanje soli seveda ne more vplivati na njeeno ceno. Sol je namreč med tistimi živiljenjsko nujnimi predmeti, ki so posebno odločbo izvzeti iz prožnih cen. To veja tudi za tobačne izdelke, vžgalice, petrolej itd. Po odločbi republike ministra za trgovino in prekrško so bili izvzeti iz prožnih cen tudi kavni namestki. Za vse te predmete veljajo določene enotne cene torej za sol proste prodaje 6 dinarjev za 1 kg, za sol po vezanih cenah pa 3 din za 1 kg.«

S. H.

STRATESKI PREMIKI

Pisali smo predčasno v našem listu o droblcu kamenja, ki je dolgo stal in zasipal vhod v Sokolsko ulico pri Dolenčevi mesariji. Kmalu pa objavi našega prvega članka, da droblec zginil neznanom kamenom, ne da bi zdroblil le en sam kamen pri razvalini Seidlove hiše. Komaj smo opozorili na to, se je droblec spet pojavil na istem mestu. No, prepričani smo bili, da bodo z drobilec pač podrobili razmetano kamenje in ga uporabili morda za nasipanje cest. Toda, naenkrat so droblec premaknili lepo v senco pod kostanje Florjanovega trga, kjer se dan na dan z njim igrajo otroci. Kakšna vloga mu je tu namenjena...? — Pač strateški premiki!

—

Plenum mladine okraja Trebnje

Vsled vse večjih nalog v mladinski organizaciji se je pokazala potreba, da se vsled koordinacije dela v razvoju mladinskih aktivov in ostalih nalog sklice okrajni plenum, na katerem bi se pregledali dosegni uspehi in postavili nove naloge.

Na plenum so bili pozvani vsi člani komiteja in sekretarji aktivov. Prisotna je bila tudi Francozinca, ki je do sedaj bila na gradilišču študentskega naselja v Zagrebu. Takoj v začetku plenuma je pozdravila vse prisotne in rekla: »Jaz sem bila 20 dni na gradnji študentskega mesta v Zagrebu z ostalo francosko mladino. Videla sem, da se pri vas res gradi socializem kljub temu, da Kominform tudi v Franciji govori razne fantastične laži o vaši zemlji. Videli smo, da pri vas nekateri stvari res še manjka, pa da boste kmalu imeli vse na razpolage. Nam je v Jugoslaviji zelo ugajalo in da bo drugo leto večina mladine zopet prišla nazaj v Jugoslavijo, da bo pomagala pri graditvi socializma. Francoska mladina je bila slabo informirana o delu jugoslovenske mladine, zato pa bo naša prva naloga, ko se vrnemo nazaj v Francijo, da bomo tamkajšnji mladini govorili resnico o Jugoslaviji. Jaz sem bila v Zagrebu tudi tolmač za poenina vprašanja, ki se bodo obravnavala v francoskih časopisih. Moja želja je, kot vseh ostalih francoskih mladincov, ki so v Jugoslaviji, da se pri vas čimprej zgradi socializem. S tem boste prinesli v temelje ostale mladine v svetu nove principe solidarnosti in borbe za mir. Informbircjevska gonga proti vaši zemlji se pobija z delom vaših rok, kakor tudi naših, ko vam pomaga-

gamo graditi boljšo bodočnost. Francoska mladina zna ceniti navdušenje vaše mladine in mi bomo ob vrtniti v Francijo to še bolj vsestransko poglobili in na ta način pobili trditve »Humanitet« o vaši zemlji. Želimo vam mnogo uspeha pri vaši gigantski borbi pri graditvi socializma.«

Udeleženci plenuma so navdušeno ploskali njenim besedam. Okrajni komite LMS ji je v spomin poklonil knjigo »Pedagoška pesnitev«. Naročili smo ji, naj francoski mladini izroči pozdrave mladine trebanjskega okraja. Po obširnem političnem in organizacijskem referatu je nastala živahnata diskusijsko-vzgojne in političnem delu. Osrednjem vprašanju pa je bilo ljudsko posojilo, kjer se je obravnaval način vpisa in politično delo na vasi glede vpisa. Tako so pri tem sekretarji aktivov napovedali tudi medsebojno tekmovanje. Aktiv Mokronog je napovedal tekmovanje vsem ostalim aktivom v okraju. Dalje aktiv Okrajnega ljudskega odbora, aktiv OZKZ itd. Na ta način se bo plan vpisa ljudskega posojila lahko presegel, kajti do sedaj so obvezne po planu vpisa že dosežene.

Plenum je dalje obravnaval medsebojne obiske aktivov zaradi prenašanja izkušenj dela mladinskih organizacij. Govorilo se je tudi o decentralizaciji in reorganizaciji upravnih in političnih forumov, o delavskih svetih itd.

Po izvolitvi nekaterih članov za kooptiranje v Okrajni komite LMS smo plenum zaključili.

F. V.

MLADINA IN TEHNika

Ne moremo si zamisliti uspešne zgraditve socializma, ako ne poznamo tehničnih sredstev in ne vemo, kako z njimi ravnat in jih uporabljati. Posebno važno je to za našo vas, kjer se morajo v prvi vrsti boriti za večjo produktivnost kmetijskih pridelkov. V tem primeru je treba poznati metodiko obdelovanja zemlje, izbiro kvalitetnega semena itd. Marsikdo bo rekel, to vem že sam, kako se mora njiva zorati, posejati, obdelati itd. Vendar je to za nas zastarelo mišljenje, ki bo moralno sčasoma izginiti.

Vzemimo na primer mlatilnice in kosišnice, pri katerih se pojavi razne napake, da ne delujejo kot je potrebeno ali so pa sploh neuporabne. Pri tem si nekateri za silo še znajo pomagati, vendar pa ne moremo točno ugotoviti, kje je vzrok okvar ali je pri nepravilnem mazanju strojnih delov, nerednostih, nepravilnem centriranju obratnih delov (ležajev koles itd.). Slično se dogaja pri elektromotorjih, da nastane prekomerno segrevanje ležišč, obraba in podobno. Pri vseh primerih, ako je to le trenuten zustoj dela kmetijskih strojev, silno trpi naše gospodarstvo, ker se stroji v dovoljni meri ne izkorisčajo, ne čuvajo itd.

Pri tem bi lahko veliko pomagala mladina, ki bi v raznih kro